

TEPL MĚŘ

STUDENTSKÝ ČASOPIS **STŘEDNÍ ZDRAVOTNICKÉ ŠKOLY**
A VYŠŠÍ ODBORNÉ ŠKOLY ZDRAVOTNICKÉ
VSETÍN

Kouzlo Vánoc

DIAGNÓZA:

Portální hypertenze

Moje oblíbené místo ve škole

Práce radiologického asistenta

RUBRIKA I MY JSME ZAČÍNALI...

Ohlédnutí za zdravotnickým plesem

Zdravotní sestry za 2. světové války

OKÉNKO DO HISTORIE

Úvodní slovo

SOŇA STIBOROVÁ

Letošní poslední vydání Teploměru má tak trochu slavnostní nádech. Opět přinášíme řadu zajímavých odborných článků. Doporučila bych zejména ten o portální hypertenzi, který se osobně dotýká naší bývalé kolegyně a tím také nás všech, dále přinášíme reportáže z akcí pořádaných naší školou a v neposlední řadě také rozhovor s naším absolventem radiologickým asistentem Adamem Pecháčkem.

Člověk by se měl alespoň v adventu zastavit, ať chce nebo ne, a přeladit, zapomenout na denní shon a spolu s ostatními se radovat z blížících se svátků. Třeba se najde někdo, kdo si najde chvíli, pohodlně se usadí s kávou nebo dobrým bylinkovým čajem a vezme do ruky aktuální vydání Teploměru.

Velmi doporučuji přečíst si úryvek z pohádky O ztraceném kouzlu Vánoc. Když jsem tuto pohádku četla, velmi se mě dotkla. Vzpomněla jsem si na vánoční pečení cukroví s babičkou, kdy jsme se u ní ve světničce rok co rok scházely se sestrou, s maminkou, tetami a pak i mými dcerami. Celý domek voněl vanilkou, v pozadí hrály koledy a všude bylo cítit teplo domova. Babička zkušeným okem vážila cukr a mouku na prastaré váze, kterou ovládala jen ona, my jsme plnily staré formičky těstem na pracky a schválně připalovaly linecké, protože tak to měl dědeček nejraději. Babička vyprávěla, maminka a tety vzpomínaly, jaké to bylo, když se připravovaly Vánoce ve sněhem zapadlé chaloupce v kopcích na Žitkově. Jak chodily jako děti na koledu od chalupy k chalupě, jak balily domácí čokoládu do barevného alobalu na zavěšení na stromeček, jak se scházela rodina a sousedi po večerech a vyprávělo se. Měla jsem ráda tyto příběhy, které voněly atmosférou časů, kdy si lidé byli mnohem blíží a ve svém každodenním životě uctívali dávné tradice.

Přeji vám, abyste kolem sebe měli co nejvíce osobností, které vás obohatí, ke kterým můžete cítit lásku, úctu i obdiv zároveň. Je to velké bohatství. S láskou vzpomínám na svou babičku a jdu zapálit do okna malou červenou svíčku ovinutou stužkou se snítkou jehličí a pustím do domu kouzlo Vánoc, Radost a Štěstí.

Krásné Vánoce vám všem!

O ztraceném kouzlu Vánoc

V dobách, kdy ještě lidé věděli, proč jsou na světě, snášela se rok co rok, vždycky takhle koncem listopadu, z nebe na zem malá ohnivá víla, aby donesla lidem na Zemi Radost a Štěstí. Snesla se z nebe, dosedla měkce do mechu a vydala se z lesa. Když se konečně objevila první stavení, často zachumlaná do sněhu, povyskočila na parapet, který byl pro tentokrát pokryt křehkou jinovatkou. Za oknem plným ledových květů ihned uviděla to, co hledala. Malá červená svíčka ovinutá stužkou se snítkou jehličí byla přesně tam, kde měla, hned za oknem. Víla se upřeně zadívala na smutně ohnutý knůtek svíčky. Stačilo jedno vílí mrknutí, knot se nadšeně vzpřimil a zahořel malým oranžovým plamínkem. Tak, řekla si víla, zítra je neděle, ta první ze čtyř adventních, a plamínek Štěstí je na světě. Naposledy pohladila plamen očima, nadechla se a vyletěla k nebi. Občas se stalo, že ji někdo zahlédl, a to se pak v kraji říkalo, že spadlá hvězda se vrací zpět na oblohu. A lidé stáli a něco si přáli. Na druhý den pak po celém světě zapalovaly rozechvělé ruce první svíci na adventním věnci. Nikdo z lidí neměl tušení, že kdyby víla nepřinesla plamínek Štěstí, svíčky by sice hořely, jenomže by něco chybělo. Ztratila by se Radost a Štěstí, zabloudilo by a zmizelo kouzlo Vánoc.

Roky plynuly a lidé hloupili. Zapomněli, proč jsou na světě. Stavěli velké domy a tisíce vědců se snažili zjistit, proč vlastně člověk žije. Bezradnost a smutek pomalu zaplavovaly duše lidí a nejhorší to bývalo právě o Vánocích. Jak lidé marně přemýšleli, proč jsou na světě, zapomínali na staré zvyky. Nikdo už nedával do okna malou červenou svíčku ovinutou stužkou se snítkou jehličí. Okna teď zářila girlandami elektrických žárovek, po střeších se projížděli žárovkoví sobi, staříci s plnovousem viseli na komínech, stromy v parcích byly ověšené blikajícími světýlky a tma se vyděšeně schovávala v zastrčených uličkách a lesních zákoutích. Marně se víla rok co rok snažila najít okno, ve kterém by čekala dychtivá svíčka. A aby toho nebylo málo, už si nikdo nevšiml malé víly, jak se zklamaně vrací na oblohu, a nemohl si se zakloněnou hlavou nic přát.

A tak se kouzlo Vánoc ztratilo. Tedy - všechno vypadalo jako dřív, ozdobené stromečky, kopce dárků pod nimi, koledy – sice zavřené do blikajících bedýnek, ale přeci jen koledy, výkřiky, překvapení, slova díky ... Jenomže opravdová Radost a skutečné Štěstí v tom všem už nebyly. Lidé se ujišťovali, že to tak není, že si přeci Radost a Štěstí umíme vyrobit, nakoupit, zabalit a nadělit. Dárků přibývalo, až se nevezly pod stromečky. Víly na to hleděly shora a vrtěly hlavičkami. Tolik lidí na světě a tak málo opravdových dárků.

A tak zase přišel konec listopadu a víla smutně padala k zemi. Přistála v nevelkém lese, nedaleko šuměl potok, hebce poprchalo, po sněhu ani památky. Plynula pěšinkou, až uviděla vesničku podřimující kolem kostelíka. Její šestý smysl ji vedl k domečku, který ještě nebyl zdaleka nový a lidé, kteří se do něj přistěhovali, staré stavení opravovali. Víla zvědavě pohlédla dovnitř a její pohaslé oči se rozzářily. Spatřila malou červenou svíčku ovinutou stužkou se snítkou jehličí. Naklonila se k oknu a nahlédla dovnitř. V útulné vyhřáté kuchyni uviděla maminku, která se svými dvěma synky chystala vánoční dárky. Ale nebyly to pestrobarevné křiklavé krabice, které prostě každý musí mít. Byly to půvabné, docela obyčejné věci, které tihle lidé vyráběli docela sami. A bylo vidět, že při tom myslí na ty, pro které ty dárky mají být. Víla cítila, jak přes okno ven sálá tichá, hřejivá láska. Taková ta staromódní láska a úcta k lidem a hlavně touha udělat Radost a přinést Štěstí. Takže přece, říkala si. Přece jen úplně všichni nezapomněli, proč jsou na světě. Přece jen se najdou lidé, kteří nehledají odpověď na smysl života v knihách a ve zkumavkách a na internetu, ale na tom jediném správném místě – sami v sobě. Ach, kdyby se tam tak dokázali podívat i jiní... Mají to tam přece napsáno docela jasně: Člověk je na světě pro to, aby hledal, nalézal, sdílel a přál štěstí. Víla zavřela oči a po dlouhé době zase mrkla. Knot svíčky se napřimil a zahořel malým oranžovým plamínkem. Ano, tyhle Vánoce budou jiné, pomyslela si. Možná, že ne úplně pro všechny, ale když už plamínek zase hoří v jedné lidské rodině, bude za rok hořet v tisíci a za nějaký čas úplně všude. A přijde doba, kdy lidé zase budou vědět, proč jsou na světě.

Úryvek z knihy *Adventní pohádky od autora Rostislava Křivánka.*

Skvělá prezentace naší školy na burze škol ve Vsetíně

KAROLÍNA PASTORČÁKOVÁ, KATEŘINA KOŇAŘÍKOVÁ 2. ZA

Ve dnech 19. - 20. října jsme se jako škola účastnili burzy škol a práce ve Vsetíně. Studenti 2. ZA představili přehlídku oděvů od dob Florence Nighthalové a modelovou situaci s kardiopulmonální resuscitací. Žáci 3. ZB si připravili taneční představení našeho raněného z modelové situace.

Dále mohli zájemci o studium na Střední zdravotnické škole možnost navštívit stánek naší školy, kde si mohli nechat změřit krevní tlak a zeptat se studentů a pedagogů na jakékoliv otázky, které je ohledně studia na naší škole zajímaly.

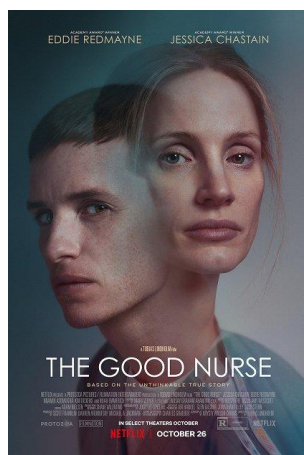
Doporučujeme FILMY

VÁNOČNÍ POHLEDNICE

Vánoční pohlednice je vánoční romantický film, ze kterého vyzařuje příjemná čistota a krása lidských vztahů. Konečně se nejedná o ztřeštěnou a ukřičenou americkou komedii.

DOBŘÁ SESTRA

Přetížená sestra z jednotky intenzivní péče bere obětavého nového kolegu jako oporu v práci i v soukromí. Nečekaná smrt pacientky na něho ale vrhne stín podezření.

ŠŤASTNÉ A VESELÉ

Film je inspirován skutečným příběhem, který se odehrál v zákopech První světové války na Štědrý večer roku 1914.

DIAGNÓZA: PORTÁLNÍ HYPERTENZE A JÍCNOVÉ VARIXY

Unikátní operace Meso-rex v Italském Palermu

LENKA ONDRYÁŠOVÁ, MARIE ZAJÍČKOVÁ

Jmenuje se Kubík, je mu 8 let. Jeho babička Marie Zajíčková celý svůj profesní život věnovala Střední a později Vyšší odborné škole zdravotnické ve Vsetíně. Díky tomu máme možnost seznámit se s jeho příběhem.

Kubík s babičkou Mgr. Marií Zajíčkovou

Když byly Kubíkovi dva roky, byl hospitalizován na dětském oddělení ve Vsetínské nemocnici pro příměs krve ve zvracích. Během jeho pobytu v nemocnici došlo k dalšímu, tentokrát masivnímu, zvracení krve. Všem bylo jasné, že se bude jednat o závažnější problém a Kubík tak musel podstoupit řadu vyšetření. Nakonec mu ve dvou letech diagnostikovali **portální hypertenzi** na podkladě zúžené vény portae (vrátnicová žíla) a následně vzniklé **jícnové varixy**.

S panem profesorem

Tato diagnóza je u dětí vzácná a prognóza nedobrá. Takto postižené děti jsou povětšinou odkázány jen k symptomatické a paliativní terapii, která se zaměřuje na sekundární prevenci komplikací, což spočívá v pravidelné gastrokopii v celkové anestezii a případném ošetření jícnových varixů.

Kubík nespíval, z důvodu nedostatečného přísunu živin byl drobný a slabý. Po zjištění diagnózy každého půl roku absolvoval gastrokopii v celkové narkóze, musel každý den užívat až 15 léků a rodina žila v neustálé obavě, aby nedošlo k dalšímu krvácení a nevykrvácel z jícnových varixů. Na kontroly jezdil s maminkou až do Olomouce.

Později však došlo k úplnému uzávěru vény portae a v celé ČR nebyla možnost žádného řešení. Ale rodiče s babičkou to nevzdali. Hledali, až zjistili možnost operace MESO-REX-by pass v Sicilském Palermu.

Se sestřičkami v nemocnici

Přejeme Kubíkovi krásný a šťastný život ☺

Po zdlouhavém a náročném vyřizování, po četných vyšetřeních a komunikaci s pojišťovnou se podařilo Kubíkovi operaci domluvit. Pojišťovna zaplatila náklady na operaci, cestu a ubytování si platila rodina sama. Koncem května 2022 odletěl Kubík s maminkou a babičkou do Palerma, kde 30. 5. 2022 v nemocnici Ismett provedl Belgičan, pan profesor Jean de Ville, velmi náročnou operaci, po které Kubíkovi zmizely všechny obtíže, zlepšil se jeho zdravotní stav, začal přibývat na váze a nebude potřebovat žádnou další léčbu ani užívat žádné další léky.

Kubík po operaci

Rekonvalescence v moři (aspoň po kolena)

Po rekonvalescenci u moře se v sobotu 25. 6. 2022 vrátil ze Sicílie tátovi, bráškově a sestřičce a dědovi zdravý kluk.

Zdroje fotografií: fotoarchiv rodičů Kubíka

Portální hypertenze

Portální hypertenze je zvýšený tlak krve v povodí vrátnicové žíly (lat. *vena portae*). Vrátnicová žíla odvádí krev z orgánů dutiny břišní, konkrétně z dolní části jícnu, ze žaludku, střev, sleziny, slinivky břišní a žlučníku, do jater. Za určitých okolností může dojít k omezení průtoku a krev pak místo vrátnicovou žílou odtéká drobnými spojkami do systémového oběhu, rozvíjí se tzv. kolaterální oběh.

Nejzávažnějším důsledkem portální hypertenze je rozvoj kolaterálního řečiště. Krev odtéká drobnými spojkami do povodí dolní duté žíly, místo do žíly vrátnicové. Tyto žilní spojky se rozšiřují a vznikají varixy, a to zejména v oblasti jícnu a žaludku. Na břišní stěně je patrné rozšíření žil - u dětí v oblasti pupku (tzv. *caput*

medusae), u dospělých zejména po stranách břicha. V oblasti konečníku se vytváří křečové žíly (anorektální varixy), nikoliv však hemoroidy.

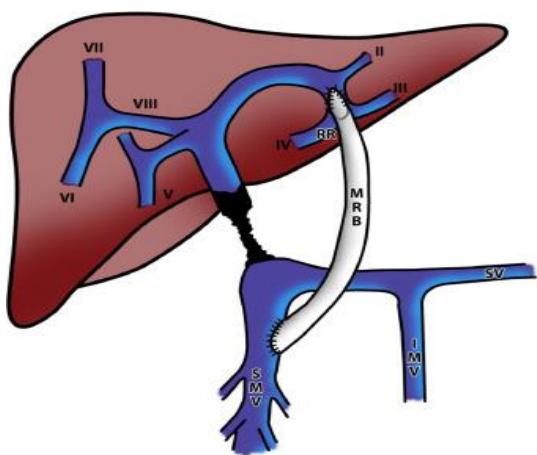
Krev z trávicí soustavy obchází játra, tudíž před vstupem do systémového oběhu není detoxikována. Důsledkem je například poškození mozkové tkáně, vznik tzv. encefalopatie. Portální hypertenze také podmiňuje vznik ascitu a způsobuje zvětšení sleziny. Největší riziko představuje krvácení z jícnových varixů, ke kterému může dojít při poškození stěny přeplněných žilních spojek. K zástavě krvácení může dojít spontánně, v ostatních případech se provádí endoskopická sklerotizace nebo ligace varixů.

KLENER, Pavel: Vnitřní lékařství, Galén, 2006

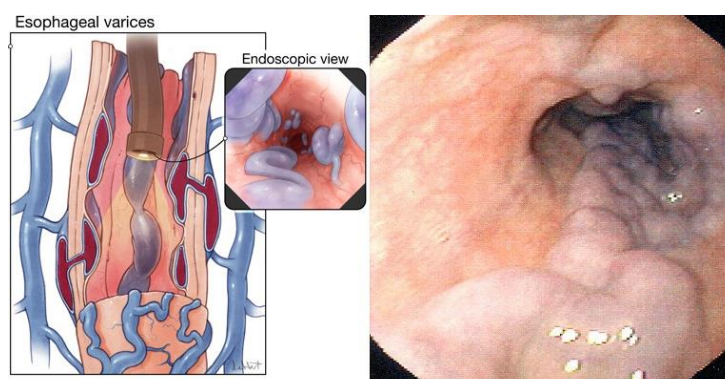
Léčba MESO-REX BYPASS

Kauzální léčba Meso-Rex Bypass navrátí dítě do plného zdraví a tím je zachována i kvalita života. Tato operace řeší primární příčinu portální hypertenze, tedy za předpokladu úspěšného provedení lze předpokládat plné obnovení průtoku krve a tím snížení portálního tlaku, které následně povede k odstranění městnání krve v slezině a snížení tlaku krve na zažívací trakt. To by mělo mít za následek normalizaci velikosti sleziny a nedocházelo by k rozvoji jícnových varixů a vnitřních hemeroidů

Více zde: <https://www.paventia.cz/al-th-international-medical-conference-cesky-krumlov/>

MESO-REX SHUNT, zdroj: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1499387221001594>

JÍCNOVÉ VARIXY <https://www.priznaky-projevy.cz/interna/gastroenterologie-proktologie/1408-jicnove-varixy-priznaky-projevy-symptomy-pricina-lecba-fotografie-obrazek>

Nemocnice Ismett v Palermu

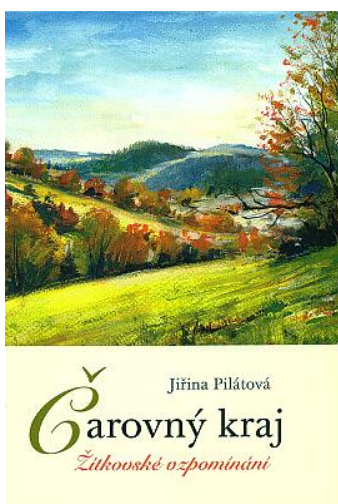
Doporučujeme knihu

PŘÍBĚH SLUNEČNICE

Natálie se po neštěstí ocitne v nemocnici, kde sdílí pokoj se stařenkou, jejíž vzpomínky ji zasáhnou. Krásný mezigenerační příběh, ve kterém se setkává mládí a moudrost a zkušenost stáří.

ČAROVNÝ KRAJ

Čarovný kraj Jiřiny Pilátové je plný obyčejných příběhů ze Žitkové. Soubor krátkých povídek, některých v nářečí, dokresluje 28 barevných ilustrací Tomáše Diblíka

V ZÁKULISÍ SRDCE

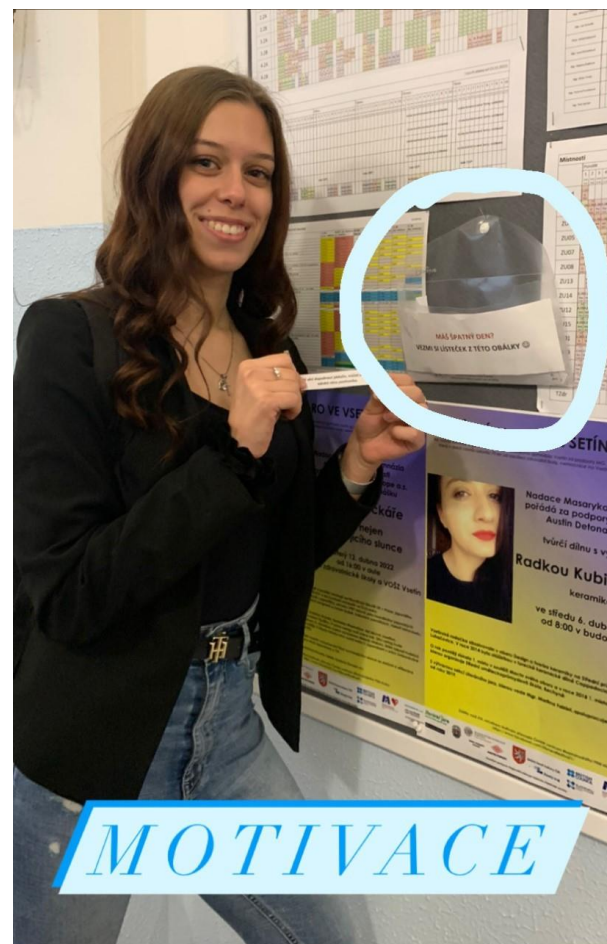
Primář Neužil zachránil mnoho životů, patří mezi světové špičky, přesto nenahlíží na svět z akademické výšin. Povídky, které pronikají do zákulisí onoho srdce, jež je univerzálním symbolem samotného našeho "já".

Místo ve škole, které mám rád/a

ALENA KONVIČNÁ, STUDENTKY 4. ZB

Ani jsme se nenadáli a čtvrtý ročník je tady. Maturita klepe na dveře a my si užíváme poslední měsíce v rolích středoškoláků. Kdo ví, kde budeme za rok touto dobou. Pak

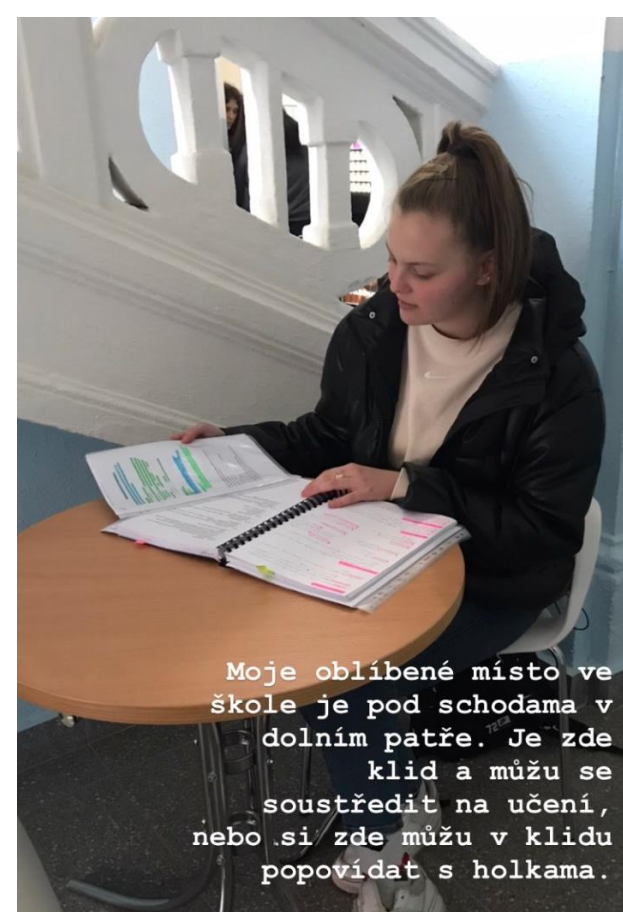
se ohlédneme zpět a zavzpomínáme na studijní léta na zdravce. Třeba u fotky k úkolu z Psychologie a komunikace.

A jak znělo zadání? Vyfoťte se na místě ve škole, které máte rádi (dobře se tam cítíte, rádi tam trávíte čas, je něčím zajímavé...). Doplňte fotografii o stručný komentář, který vystihuje důvod vaší volby (ne delší, než jedna věta).

..... a jaké je vaše oblíbené místo?

Pošlete nám fotku svého oblíbeného místa ve škole 😊

RUBRIKA I MY JSME ZAČÍNALI - ROZHOVOR

Práce radiologického asistenta

TEREZA ŠERÁ, 3. ZA

Dnes se nám v rubrice I my jsme začínali, představí absolvent Střední zdravotnické školy ve Vsetíně Bc. Adam Pecháček. Adam po maturitě složil úspěšně přijímací zkoušky na obor Radiologický asistent na Univerzitě Palackého v Olomouci, kde získal titul bakalář a po té nastoupil na radiologické oddělení Vsetínské nemocnice.

Jak jsem se dostal k radiologii? Po studiu na střední zdravotnické škole oboru zdravotnický asistent (teď je to praktická sestra) jsem přemýšlel o studiu na vysoké škole. Primárně to byla medicína, ale přesto jsem se díval i na jiné obory. Práce ve zdravotnictví mi byla vždy blízká, a tak nějak jsem počítal s tím, že v nemocnici se budu pohybovat celý život. Asi by mě bavil každý obor, ale obor Radiologický asistent mě upřímně zaujal, byl to pro mě zajímavý neobjevený obor, který kombinuje techniku a medicínu dohromady, tak jsem si i tam podal přihlášku. A po neúspěšných přijímačkách na medicínu jsem nastoupil na obor Radiologický asistent na Univerzitu Palackého v Olomouci. Už po prvním roce mě obor zaujal tak, že jsem u něj zůstal.

Vzpomínáte si na svůj první radiologický výkon?

No to si už moc nevzpomínám, ale pravděpodobně to bylo rentgenové skiagrafiické vyšetření plic. Ale třeba první CT vyšetření bylo CT mozku, to si pamatuji přesně, ale nebylo to úplně první celkové radiologické vyšetření. Taky si pamatuji první vyšetření na operačním sále při peroperační skiografii, byla to operace hlezna, přesněji osteosyntéza hlezna. Těch modalit je víc a člověk se k tomu dostává postupně. Pamatuji si svou první noční službu, ale co přesně bylo první, si moc nevybavuji. Pacientů bývá docela dost, takže mi to splývá i přes to, že jsem ještě "radiologický mladík". Člověk si pamatuje zajímavé případy, které ho třeba nějak ovlivní.

Co Vás na Vaší práci baví a co je na ní naopak nejtěžší?

Na mé práci mě baví to, že jsem ve zdravotnictví a pracuji v medicíně a s lidmi. Taktéž mě baví propojení technického oboru a medicíny.

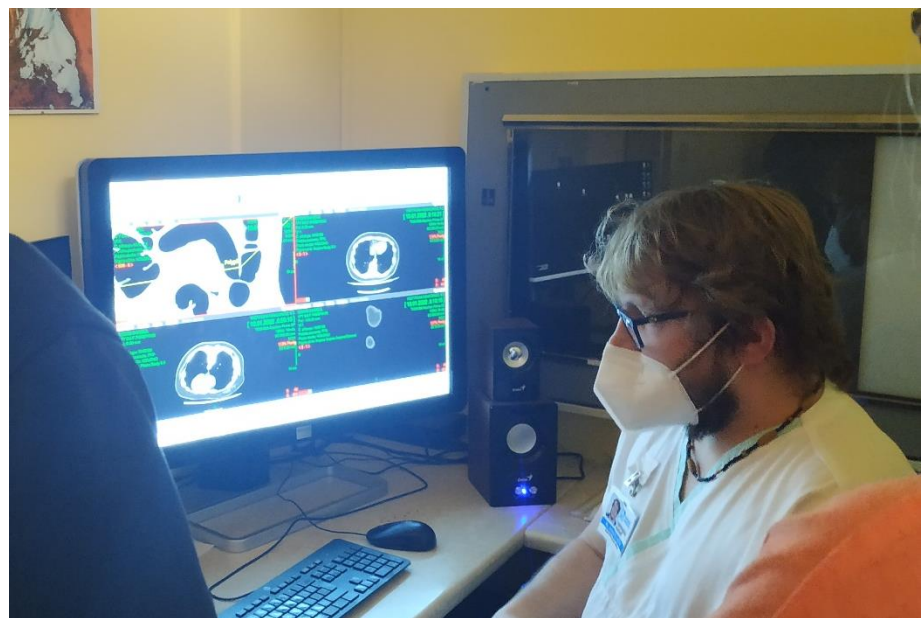
Nejtěžší?? No, tak jako každá práce je to práce s lidmi a pokud pracujete v nepřetržitém provozu, tak směnný provoz je náročný a člověk při nedostatku kolegů či spolupracovníku musí pracovat přesčas. Tak je to skoro v každé pozici ve zdravotnictví, kde se pracuje v nepřetržitém provozu. Ale dá se to zvládnout, každý to má jinak. A každá práce má svá pro i proti.

Jak se Vám spolupracuje s vašimi kolegy?

Spolupráce mezi kolegy a týmová práce je základ medicíny a celkově zdravotnictví, bez toho by to nešlo. Spolupráce mezi lékaři, středním i nižším zdravotnickým personálem je základ perfektní péče pro pacienty, takže mně se spolupracuje vždy dobře.

Co nejčastěji na radiodiagnostickém oddělení vyšetřujete?

To velmi moc záleží na tom, kde člověk pracuje, na jakém pracovišti. Jestli ve velké fakultní nemocnici, krajské nebo okresní nemocnici, na ambulanci, na poliklinice apod. Velmi záleží na tom, na co se dané zařízení specializuje. Ale základ takové okresní nemocnice (například vsetínské), je skiagrafiické (klasický rtg snímek) vyšetření plic, kostí horních i dolních končetin, páteře, břicha a pánve. Dále CT vyšetření. To je základ. CT vyšetření mozku, plic, páteře, kontrastní vyšetření břicha a pánve, tepen mozku, aorty, dolních končetin nebo pro onkologické stagingy CT hrudník, břicha a pánve. Z ultrazvukových vyšetření to je UZ

vyšetření břicha, štítné žlázy, dopplerové vyšetření tepen a žil dolních končetin, krčních tepen. Skiaskopické (prosvěcování) vyšetření se nejčastěji používá u vyšetření polykacího aktu nebo pasáže jícnu, žaludku, taky při intervenčních výkonech např. zavádění nasojejunální sondy. Z peroperačních vyšetření se nejčastěji na operačním sále pomocí CT ramene používá při chirurgických, traumatologických, ortopedických, urologických a neurochirurgických operacích. Z vyšetření magnetické rezonance lze jmenovat vyšetření mozku, kloubů, končetin, páteře, břicha a pánve, prostaty. Ale říkám, to opravdu záleží na konkrétním pracovišti. Tohle je základ, který dělají všude od okresní nemocnice nebo menších nemocnic až po ty velké.

Jaké předpoklady musí mít dobrý radiologický asistent?

To je asi dost podobné jako u každého pracovníka ve zdravotnictví. Trpělivost, empatii, ochotu se vzdělávat celý život a nadšení pro obor. Říkám, takový základ jako u každého dobrého pracovníka v každém oboru, nejen ve zdravotnictví.

Pokud se někdo rozhodne pro studium na radiologického asistenta, co byste mu poradil?

Určitě trpělivost, pevné nervy a pevný zadek :D. První ročník je opravdu náročný, studia je docela dost, ale to je všude ve všech zdravotnických profesích, holt anatomii nebo patologii se během hodiny jízdy autobusem nebo vlakem či 20 minut před hodinou nenaučíte. Takže spíš to vydržet a pokud člověk chce, tak to zvládne, jen občas je to náročné. Já během prvého chtěl končit skoro každých 10 minut, a kdyby mně někdo řekl, že to dostuduju a budě mě to živit, tak mu nebudu věřit. Takže poradil bych trpělivost a pevné nervy.

Podle informací jste právě teď v Kanadě. Co nového Vám přinese tato zkušenost? Podělte se klidně i o zážitky.

Ano, máte dobré informace. Já jsem vždy chtěl žít v cizí zemi, proto jsem tady a zkouším to. Předpokládám, že mi to přinese nový životní náhled. Je to úplně něco nového přijít do cizí země s jinými návyky, zvyky, kulturou a pokusit se najít si práci a začínat od nuly. Je to sice náročné, ale člověku to moc dá. Taky se naučí cizí jazyk, to je takový další cíl mého pobytu. Ale Kanada je neuvěřitelně vstřícná a přátelská země, zatím jsem tu pouze dva měsíce, ale i přes to se zde člověk naučil spoustu věcí a dalo mi to velmi moc. Zážitku je spousta a bylo by to možná na samostatný rozhovor, ale jak říkám, zatím jsem tu dva měsíce a ještě úplně nepracuji v oboru, teprve se pomalu probíjím přes srovnání vzdělání a tak dále.

Ze života školy

OHLÉDNUTÍ ZA ZDRAVOTNICKÝM PLESEM

V sobotu 26. 11. 2022 se po dvouleté pauze konal v prostorách Domu kultury ve Vsetíně Zdravotnický ples, který pořádal Nadační fond Střední zdravotnické školy ve Vsetíně a Vsetínská nemocnice a.s. Jedním z hlavních bodů programu plesu bylo stužkování žáků maturitních ročníků střední zdravotnické školy a představení studentů posledního ročníku vyšší odborné školy zdravotnické.

Tanec, zpěv, příjemná setkání a pohodová atmosféra, to jsou slova, která vystihují letošní Zdravotnický ples. Už teď se těšíme na ten další!

Večerem provázela moderátorská dvojice Mgr. Jana Škrobáková a Mgr. Milan Trnka

Součástí programu bylo také vystoupení taneční dvojice manželů Vymětalových.

OKÉNKO DO HISTORIE

Zdravotní sestry za druhé světové války

TOMÁŠ LIŠKA, 4. ZB

Zdravotnictví nás provází po celou historii. Můžeme vidět, jak se během ní posunula diagnostika, znalost anatomie, léčba, péče o pacienty a jeho celkové fungování a organizace. Nějak je tu s námi pořád a v každé její kapitole. A bylo a je tu s námi i během těch temnějších kapitol. Všichni známe příběhy Florence Nightingalové a Nikolaje Pirogova během Krymské války, kde jejich práce zlepšila podmínky na frontě a následně i celé zdravotnictví. Vojenská zdravotnická služba, nyní kvalitně zabezpečuje péči o vojenské složky. Mezi Krymskou válkou a současností se však nachází i další události, včetně první a druhé světové války. A právě na druhou světovou válku se v tomto článku zaměříme. Představím zde zdravotnickou profesi během ní, prostřečky které zdravotníci měli, jak vypadala ošetrovatelská péče a také některé slavné osobnosti války ze zdravotnického prostředí. Nemůžu úplně popřát příjemné počtení, neboť druhá světová válka, která tento článek provází, moc příjemná není. I tak ale doufám, že si článek užijete a obohatí vás, případně donutí k zamyšlení.

Zdravotník druhé světové války:

Většinou se jednalo o vojáky a dobrovolníky, kteří chtěli pomáhat a jinak se podílet ve válce. Právě z tohoto důvodu byli nejprve posměšně nazýváni jako „pilulkáři“. Tento postoj však dotčený změnil, pokud byl zraněn. Jeden voják takto řekl: „Byl to nejstatečnější muž, kterého jsem viděl. Proběhl pole pod kulometnou palbou, aby mi přiložil na ruku škrtdlo“ (*Z knihy „Citizen Soldiers“ od S. E. Ambrose*). Zdravotníci byli obvykle označováni červeným křížem na bílém pozadí. Toto označení bylo na horní části oděvu, pásce na ruce, nebo na (bílé) přilbě. Zdravotníkem se člověk stal po výcviku. Zdravotnický personál se během války dělil na dvě skupiny:

První skupina (tvořená převážně muži) operovala na frontě, kde bylo jejím úkolem pohybovat se po bitevním poli, zachraňovat raněné vojáky a poskytovat jim základní ošetření. To zahrnovalo zhodnocení rány a rychlé vyšetření, zastavení krvácení, podání analgetik (morfin), vyčištění rány antiseptiky, zajištění vhodné polohy pro transport a následně je dostat do bezpečí mimo boje. Podle Ženevských konvencí se útok, nebo zabití polního zdravotníka, který není ozbrojen, bere jako válečný zločin.

Druhou skupinu zdravotníků, tvořil personál nemocnic (většinou složený ze žen), ať už těch polních nebo stálých za frontovou linií. Tento personál poskytoval ošetrovatelskou péči raněným v nemocnicích, ale byl taky přítomen na evakuačních vlacích a lodích. Ženy byly oděné v modrých/bílých šatech s bílou zástěrou a bílým šátkem na hlavě. Mimo frontu se zdravotní sestry podílely i na zvládání následků války (např. při bombardování Londýna). I když byly podmínky mnohdy takové, jaké byly, i přes to byla ošetrovatelská péče podobná té, jakou známe dnes. Péče o raněné zahrnovala: měření teploty a pulzu, hygienickou péči, péči o lůžka vojáků, podávání stravy a krmení, dezinfekce, převazy ran a péči o ně, přípravu na chirurgické zákroky, péči o chirurgické nástroje, rehabilitaci a výrobu dlah, tišení bolesti, nechyběla ani administrativa. Důležitou součástí byla i péče o psychický stav vojáků.

Osobnosti:

Podpluk. **Vivian Bullwinkelová** (Commonwealth):

Byla vystudovaná zdravotní sestra a porodní asistentka. V roce 1941 vstoupila jako dobrovolnice do armády Královského ošetrovatelského sboru australské armády (Royal Australian Army Nursing Corps). V lednu 1942 musela být její nemocnice pro postupující vojska Japonské císařské armády evakuována. Loď

byla však pár dnů na to bombardována a potopena. Okolo stovky přeživších dorazilo na záchraných člunech na ostrov Bangka, kde se však nacházela japonská armáda. Ošetrovatelský tým (65 sester) zůstal na pláži, aby se postaral o raněné. Přeživší ranění vojáci byli popraveni a sestřím japonci nařídili, aby se vydaly do vody. Když byli asi po pás ve vodě, spustili japonští vojáci palbu z kulometu a ošetrovatelský tým postříleli. Jediný, kdo tento masakr přežil, byla právě Vivian Bullwinkelová, která i přes prostřelenou bránu hrála mrtvou. Zůstala tak, dokud vojáci neodešli a pak se dolazila do džungle, kde následně ztratila vědomí. Probrala se až za několik dní. Své zranění si sama ošetřila a následně se postarala i o jiného vojáka, který přežil bodnou ránu po bajonetu. V džungli strávili přibližně týden a pak se rozhodli vzdát japoncům. Bullwinkelová byla transportována do zajateckého tábora, kde strávila tři roky, než byl tábor osvobozen. Válku tak přežila a poté o masakru svědčila u tribunálu pro válečné zločiny Japonska (Tokijský tribunál).

Po válce obdržela 9 vyznamenání (včetně medaile Florence Nightingalové) a následně pracovala jako vedoucí sestra na infekčním oddělení v nemocnici ve Fairfieldu. Věnovala se také práci pro uctění památky masakru a zasedla v různých komisích týkajících se této události. V roce 1992 se účastnila odhalení památníku tohoto masakru. Zemřela v roce 2000 na infarkt myokardu ve věku 84 let.

Major **Irene Melville Drummondová** (Commonwealth): byla povoláním zdravotní sestra narozená v Ashfieldu. V lednu 1941 nastoupila do aktivní služby v Royal Australian Army Nursing Corps, kde pracovala v různých nemocnicích a v srpnu 1942 byla povýšena na armádní vrchní sestru a odvelena do 13. nemocnice. Tam pracovala s Vivian Bullwinkelovou a stejně jako ona se nalodila na evakuační loď a také se dostala na ostrov Bangka. Z celého ošetrovatelského týmu přítomného na ostrově byla nejzkušenější, a tak organizovala péči o raněné na ostrově. Když byli japonci posláni do vody, řekla ještě svým kolegyním: „Hlavu vzhůru, děvčata. Jsem na vás hrdá a všechny vás miluji“. Palbu z kulometu, ale narozdíl od Bullwinkelové nepřežila. Zemřela v 36ti letech. Její památník je vystaven v nemocnici v Broken Hill.

Starší seržant **Maria Sergejevna Borovičenko** (SSSR)

Byla jako sirotek vychovávána svým strýcem a tetou v okolí Kyjeva, kde po skončení základní školy absolvovala zdravotnické kurzy. Po začátku druhé světové války se přihlásila jako zdravotní sestra do Rudé armády. Při obléhání Kyjeva se jí podařilo vynést z boje 8 sovětských vojáků, zastřelit dva vojáky Wehrmachtu a sesbírat cenné informace, které následně předala sovětskému velení, které tak mohlo eliminovat některé německé jednotky. Dále v roce 1941 byla při bitvě jižně od Kyjeva zraněna. I přes zranění však pokračovala v boji a povedlo se jí osvobodit svého velitele z německého zajetí a později sama zajala německého velitele a dalších 10 německých vojáků na průzkumu. Sama se v září 1941 dostala do zajetí, ze kterého však utekla a opět tak informovala sovětské velení o pohybu Wehrmachtu. Účastnila se i dalších bitev, včetně bitvy o Stalingrad a od podzimu do léta 1942 vynosila z bitevního pole několik desítek raněných. Osudnou se jí stala bitva u Kurska, kdy ve snaze ochránit raněného velitele čtyři hodila granát pod německý tank. Velitele zachránila, ale šrapnel z jejího vlastního granátu se jí stal osudným. Zemřela ve věku 17ti let. V roce 1965 jí byl udělen titul Hrdina SSSR in memoriam.

Irmgard Huberová (Německo): vyrůstala v Hadamaru (dnešní Hessensko), kde vystudovala místní zdravotnickou školu. Roku

1932 nastoupila do práce a časem se vypracovala na vrchní sestru oddělení psychiatrie Hadamarské kliniky. Tato klinika se však stala jedním z hlavních zařízení, kde se měla realizovat tzv. Aktion T4 - tajný program, který spočíval ve vyvražďování postižených lidí, kteří nesplňovali podmínky „rasové hygieny“. Toto vraždění se mělo provádět za pomoci eutanazie. Oběti byly přiváženy autobusy z jiných nemocnic, domovů pro seniory, ústavů pro děti a ústavů pro choré. Sama Irmgard pacienty neusmrcovala, podílela se však na jejich výběru, kontrole a předávání léčiv, které měly být pro eutanazii použity a falšování úmrtních listů. Společně se zbytkem zdravotnického personálu byla zajata američany v roce 1945. Nejprve byla propuštěna, později byla zatčena a v procesu odsouzena na 25 let. Obdržela nejmírnější trest, dva její kolegové byli odsouzeni k trestu smrti a vedoucí lékař na doživotí. Později v roce 1946 jí byl trest zvýšen o dalších 8 let a později jí byl snížen na 12 let. Byla propuštěna v roce 1953 a následně žila dál v Hadamaru. Zemřela v roce 1983. Soud jí přiznal podíl na vraždě nejméně 120ti lidí. V rámci akce T4 bylo zavražděno 210-250 tisíc lidí, z toho asi 15 000 v samotném Hadamaru.

Na závěr

I přes měnící se podmínky zůstává posláním ošetřovatelství stejné - přinést úlevu a uzdravení těm, kteří to potřebují. Můžeme být rádi za prostředky, díky kterým můžeme dnes lépe léčit a pečovat o pacienty, ale hlavně za to, že můžeme tuto péči poskytovat v dobách mírových. Že nám zde nevozí po stovkách vojáky bez končetin, s popáleninami, s průstřely... a že my samotní můžeme pečovat v nemocnicích u nás v Česku a v klidu, ne na frontové linii někde za hranicemi s očima vyhlížejícími, kde se objeví světlice, která osvítlí bombardérům zrovna naši polní nemocnici. Tak si važme toho, co máme a snažme se, aby nám to i zůstalo. Více se zajímat o svět okolo, více číst (nejen) z historie a více naslouchat může být náš první krok.

REDAKČNÍ RADA

Do tohoto čísla přispěli: PhDr. Soňa Stiborová, Mgr. Lenka Ondryášová, Mgr. Alena Konvičná, Mgr. Marie Zajíčková, Tereza Šerá, Karolína Pastorčáková, Kateřina Koňáříková, Tomáš Liška, studenti 4. ZB a 4. ZA

Jazyková korekce: Mgr. Lucie Pustková

Grafické zpracování: PhDr. Soňa Stiborová

Obrázky: Fotoarchiv MG a SZŠ Vsetín, fotoarchiv M. Zajíčkové

Fotografie: Mgr. Gabriela Jochcová

Kontakt: sona.stiborova@mgvsetin.cz